

Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării
Școala Doctorală de Comunicare, Relații Publice și Publicitate

**Fake News în domeniul sănătății. Studiu de caz:
Comportamentul de căutare și de diseminare online
a informațiilor despre sănătate pe rețelele de
socializare în rândul pensionarilor români de peste
50 de ani în timpul pandemiei de COVID-19**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

Prof. univ. dr. habil. Delia Cristina Bălaș (Balaban)

STUDENT DOCTORAND

Ioana Palade (Moldovan)

CLUJ-NAPOCA

2022

Cuprinsul tezei de doctorat

Introducere	7
Capitolul 1. Contextul și relevanța studiului	13
1.1. Epoca Post-Adevăr	13
1.2. Diseminarea informațiilor false pe rețelele de socializare	14
1.3. Diseminarea informațiilor false despre sănătate pe rețelele de socializare	17
1.4. Diseminarea informațiilor false despre COVID-19 pe rețelele de socializare	18
1.5. Concluzii	20
Capitolul 2. O oră a dezinformării și a știrilor false	22
2.1. Dezordinea informațională: Misinformation, Disinformation și Malinformation	22
2.1.1. <i>Definirea Misinformation, Disinformation și Malinformation</i>	22
2.1.2. <i>Tipuri de dezinformare și motive pentru crearea și distribuirea dezinformării</i>	24
2.1.3. <i>Elementele informațiilor false</i>	25
2.2. Teoriile conspirației	26
2.2.1. <i>Definirea conceptului de teorii ale conspirației</i>	27
2.2.2. <i>Diseminarea teoriilor conspirației</i>	28
2.2.3. <i>De ce cred oamenii în teorii ale conspirației?</i>	28
2.2.4. <i>Consecințele încrederii în teoriile conspirației</i>	30
2.2.5. <i>Contracurarea teoriilor conspirației</i>	31
2.3. Știrile false	33
2.3.1. <i>Definiție și caracteristici</i>	35
2.3.2. <i>Elementele unei știri false</i>	40
2.3.3. <i>Tipuri de știri false</i>	41
2.3.4. <i>Strategii de diseminare a știrilor false și a dezinformării</i>	42
2.3.5. <i>Sursele știrilor false</i>	44
2.3.6. <i>Combaterea știrilor false: o bătălie fără sfârșit?</i>	45
2.4. Concluzii	51
Capitolul 3. Rețele de socializare	53
3.1. O societate a platformelor digitale	53
3.2. Platforme de social media	55
3.3. Concluzii	58
Capitolul 4. Știrile false în domeniul sănătății	59

4.1. Informații despre sănătate	59
4.1.1. Definiție	59
4.1.2. Comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate	59
4.1.3. Alfabetizare și alfabetizare în domeniul sănătății (health literacy)	63
4.1.4. Conceptul de eHealth Literacy	65
4.2. Știrile false în domeniul sănătății	66
4.2.1. Căutarea online a informațiilor despre sănătate: o capcană periculoasă?	66
4.2.2. Actori implicați în diseminarea informațiilor false despre sănătate	68
4.2.3. Impactul știrilor false despre sănătate asupra sănătății publice și individuale	69
4.2.4. Informații despre sănătate în timpul crizelor sanitare	70
4.2.5. Studii despre știri false în domeniul sănătății	71
4.3. Știri false și dezinformare în timpul pandemiei de COVID-19	73
4.3.1. Pandemia de COVID-19: o privire de ansamblu	74
4.3.2. Pandemia de COVID-19 în România	75
4.3.4. O privire de ansamblu asupra studiilor care s-au focusat pe cercetarea știrilor false, a dezinformării și a teoriilor conspiraționale în contextul pandemiei de COVID-19	77
4.3.5. Impactul pandemiei de COVID-19 asupra pensionarilor de peste 50 de ani: o privire de ansamblu	80
4.4. Concluzii	81
Capitolul 5. Diseminarea știrilor false	84
5.1. Motive pentru diseminarea știrilor false în mediul online	84
5.2. De ce pensionarii cu vârste de peste 50 de ani distribuie știri false și informații false legate de sănătate în mediul online?	88
5.3. Concluzii	89
Capitolul 6. Cadrul teoretic al studiului	91
6.1. Teoria complementarității canalelor	91
6.2. Modelul comunicării de criză mediată social	92
6.3. Modelul credințelor cu privire la sănătate	94
6.4. Modelul extins al lui Longo cu privire la căutarea informațiilor despre sănătate	95
6.5. Teoria Credibilității Sursei	96
6.6. Modelul Probabilității Elaborării	97
6.7. Concluzii	100
Capitolul 7. Metodologia cercetării	101

Capitolul 8. Explorarea comportamentului de căutare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor de peste 50 de ani folosind un sondaj de opinie	105
8.1. Introducere	105
8.2. Întrebări de cercetare și ipoteze	105
8.3. Design metodologic	106
8.3.1. <i>Participanți</i>	106
8.3.2. <i>Procedură</i>	107
8.3.3. <i>Analiză statistică</i>	107
8.4.4. <i>Măsurători</i>	107
8.4. Rezultate	113
8.4.1. <i>Statistica descriptivă</i>	113
8.4.2. <i>Testarea ipotezelor</i>	122
8.5. Discuții	124
8.6. Concluzii	128
Capitolul 9. Explorarea comportamentului de căutare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor de peste 50 de ani folosind metoda interviului	130
9.1. Introducere	130
9.2. Scop și obiective	130
9.3. Design metodologic	131
9.3.1. <i>Participanți</i>	131
9.3.2. <i>Procedură</i>	132
9.3.3. <i>Instrument</i>	133
9.4. Rezultate	133
9.5. Discuții	140
9.6. Concluzii	144
Capitolul 10. Evaluarea caracteristicilor informaționale ale știrilor false despre COVID-19 și explorarea modului în care pensionarii de peste 50 de ani interacționează cu acest tip de informație prin metoda analizei de conținut	145
10.1. Introducere	145
10.2. Scop și obiective	145
10.3. Design metodologic	146
10.3.1. <i>Instrument</i>	146
10.3.2. <i>Procedură</i>	146

10.4. Rezultate	147
<i>10.4.1. Caracteristicile informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19</i>	147
<i>10.4.2. Interacțiunea pensionarilor cu postările de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19</i>	159
10.5. Discuții	166
10.6. Concluzii	167
Concluzii	169
Implicații ale studiului	172
Limite și perspective de cercetare viitoare	174
Referințe	30
Anexe	216
Anexa 1. Grilă analiză de conținut	216
Anexa 2. Chestionar	219
Anexa 3. Ghidul de interviu	234
Anexa 4. Linkurile cu postările de pe Facebook examinate prin analiza de conținut	235

CUVINTE CHEIE:

dezinformare, pensionari, știri false, informații despre sănătate, rețele sociale, Facebook, WhatsApp, pandemia covid-19

REZUMAT

Introducere

Fenomenul fake news a intrat în atenția publicului datorită alegerilor prezidențiale din SUA din 2016 (Zhang & Ghorbani, 2019) și a campaniei Brexit (Bârgăoanu, 2018). Știrile și informațiile false au fost întotdeauna prezente în societate, însă dezvoltarea tehnologică și platformele de socializare oferă ocazia perfectă pentru producerea și răspândirea știrilor false. Prin urmare, cercetătorii susțin că dezinformarea este un fenomen la scară largă (Balaban, 2019; Bârgăoanu, 2018).

În ultimii ani, cercetătorii din domeniul științelor sociale și în special cei din domeniul comunicării au dezvoltat cercetări solide cu privire la fenomenul dezinformării și al știrilor false, nu doar exploatând contexte internaționale sau situații din străinătate (de exemplu, Allcott & Gentzkow, 2017; Bakir & McStay, 2018; Harsin, 2018; Lazer et al., 2018; Tandoc et al., 2017; Wardle & Derakhshan, 2017; Zhang & Ghorbani, 2019), dar și din România (Oprea, 2021; Bârgăoanu, 2018; Bârgăoanu & Radu, 2018; Bârgăoanu et al., 2021; Buturoiu et al., 2017; Corbu, Boțan, Buturoiu, & Dumitrache, 2020; Corbu, Oprea, Negrea-Busuioc, & Radu, 2020; Corbu et al., 2021; Durach et al., 2020; Durach et al., 2022; Fârte & Obadă, 2021; Ștefăniță et al., 2018). Înainte de izbucnirea pandemiei COVID-19, majoritatea cercetărilor care au abordat acest subiect au documentat impactul știrilor false asupra comunicării politice în special în timpul campaniilor electorale. Cu toate acestea, pandemia COVID-19 a fost un punct de cotitură care a determinat schimbarea atenției cercetătorilor către știrile false din domeniul sănătății (Melchior & Oliveira, 2021) și impactul acestora asupra deciziilor legate de sănătate. Mai mult, pandemia COVID-19 s-a dovedit a fi un teren propice pentru diseminarea știrilor false, în special pe rețelele de socializare (Ali, 2020; Kouzy et al., 2020; Pennycook et al., 2020).

Ceea ce trebuie subliniat în acest moment este faptul că fenomenul fake news este extrem de vast și complex, deoarece știrile false au un impact asupra multor domenii. Dar dacă literatura științifică privind fenomenul dezinformării și al știrilor false este atât de bogată, atunci de ce ar fi nevoie de un alt studiu? Aceasta ar fi, cu siguranță, o întrebare legitimă. Cu toate acestea, studiul de față abordează o lacună în cercetare. Studiul a fost realizat în România, iar grupa de vârstă investigată constituie un grup deosebit de relevant în contextul pandemiei COVID-19, deoarece vorbim de persoane care au o anumită vulnerabilitate în fața bolii, conform dovezilor medicale. Prin urmare, această teză s-a concentrat doar pe o secțiune foarte mică a acestui fenomen, și anume știrile false despre sănătate distribuite în social media în

timpul pandemiei COVID-19. Cercetarea de față s-a axat pe comportamentul de căutare și diseminare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor cu vârste de peste 50 de ani în timpul pandemiei COVID-19. Decizia de a ne concentra asupra acestui grup de vârstă, de a analiza atitudinile și comportamentele lor legate de știrile false, se bazează pe faptul că pensionarii cu vârste de peste 50 de ani sunt mai vulnerabili atunci când vine vorba de știri false diseminate în mediul online (Buchanan, 2020; Chiang & Jackson, 2013). Teza are un caracter exploratoriu și își propune să investigheze modul în care grupul menționat mai sus interacționează cu postările din social media care conțin știri false despre COVID-19. În plus, teza analizează caracteristicile informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19. Chiar dacă există studii anterioare care se concentrează asupra comportamentului digital în România, există cercetări limitate care se concentrează asupra persoanelor pensionate cu vârsta de peste 50 de ani (Marinescu, 2020). Mai mult, după cunoștințele noastre, nu există studii realizate în România cu privire la acest grup de vârstă și la atitudinile și comportamentele lor legate de știrile false, și în special de știrile false despre COVID-19. Acest subiect este important, deoarece acest grup s-a clasat pe un loc fruntaș în rândul grupurilor vulnerabile în timpul pandemiei de COVID-19, astfel încât efectele diseminării informațiilor false de către aceștia ar fi putut avea consecințe importante asupra sănătății și bunăstării lor personale.

Acest studiu umple o lacună în literatura națională de specialitate cu privire la comportamentul de căutare și diseminare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor de peste 50 de ani în situații de criză de sănătate. Mai mult, această cercetare este relevantă și utilă pentru profesioniștii din domeniul sănătății publice care dezvoltă campanii de comunicare; atunci când dezvoltă campanii de informare în domeniul sănătății, aceștia trebuie să aibă în vedere analiza comportamentului publicului pe care îl vizează.

Obiectivele principale ale studiului sunt următoarele:

1. *Explorarea modului în care pensionarii din grupa de vârstă 50+, utilizatori de social media, caută și găsesc informații despre sănătate online în timpul crizelor de sănătate, cum ar fi pandemia COVID-19;*
2. *Identificarea caracteristicilor informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19 și care au fost partajate pe grupurile de Facebook dedicate pensionarilor;*
3. *Explorarea modului în care utilizatorii de social media din grupa de vârstă 50+ prezenți pe grupurile de Facebook dedicate pensionarilor interacționează cu știrile false legate de COVID-19.*

Cadrul teoretic al studiului

În primul capitol, au fost discutate contextul și relevanța studiului. Așadar, în acest capitol am explorat teme precum digitalizarea societății contemporane, dezvoltarea platformelor de socializare și impactul acestora asupra răspândirii informațiilor false pe internet. De asemenea, am discutat despre proliferarea știrilor false în domeniul sănătății. În abordarea acestui subiect, am evidențiat mai multe aspecte din domeniul sănătății care sunt afectate de difuzarea știrilor false: vaccinarea, sănătatea reproductivă sau cancerul. În plus, în ultima parte a acestui capitol am vorbit despre difuzarea știrilor false în timpul pandemiei COVID-19. În cadrul acestei ultime secțiuni am evidențiat faptul că o mulțime de informații false (de exemplu, informații despre leacuri miraculoase pentru COVID-19) și teorii ale conspirației (de exemplu, teorii ale conspirației cu privire la originile virusului sau cu privire la legătura dintre rețelele 5G și COVID-19) au apărut și s-au răspândit pe rețelele de socializare în timpul acestei crize sanitare.

Cercetătorii care studiază problematica informațiilor false susțin că trăim în era post-adevăr (Anderson & Sulistyani, 2019), o epocă dominată de revoluțiile tehnologice (Bârgăoanu, 2018) și de știrile false (Anderson & Sulistyani, 2019). Dezvoltările tehnologice au determinat și evoluția platformelor de socializare, acestea facilitând difuzarea informațiilor false (Tandoc, Jenkins, & Craft, 2019). Internetul este un mediu incontrollabil, disponibil pentru un public larg, devenind astfel locul perfect pentru răspândirea zvonurilor și a informațiilor false (Jost, Pünder, & Schulze-Lohoff, 2020). Astfel, cercetătorii și-au focusat atenția asupra cercetării știrilor false. În acest sens, unii cercetători remarcă faptul că distribuirea de știri false pe rețelele de socializare poate avea consecințe grave pentru indivizi, organizații sau chiar țări (Corbu, Oprea, Negrea-Busuioc & Radu, 2020). Mai mult, fenomenul știrilor false afectează, de asemenea, și sectorul medical (Robledo & Jankovic, 2017; Lazer et al., 2018), întrucât știrile false legate de multiple subiecte din domeniul sănătății sunt răspândite pe tot internetul (O'Connor, 2019). Oamenii caută adesea pe Internet diferite remedii alternative pentru diverse boli (Keselman et al., 2019), neluând în considerare faptul că luarea unor decizii în materie de sănătate pe baza unor informații inexacte pe care le găsesc online poate avea consecințe negative asupra stării lor de sănătate (Sun et al., 2019).

Cele mai multe știri false legate de sănătate apar în social media în timpul situațiilor de criză din domeniul sănătății (Zhang & Zhou, 2018). Astfel, pandemia de COVID-19 a schimbat atenția cercetătorilor dinspre știrile false din domeniul politic către știrile false legate de sănătate. În timpul pandemiei, o mulțime de informații false legate de COVID-19 au fost răspândite pe rețelele de socializare (Constantinou et al., 2020); platformele social media din

întreaga lume au fost bombardate cu știri false despre leacuri miraculoase pentru COVID-19, informații false referitoare la originile virusului sau teorii ale conspirației cu privire la măsurile luate de autoritățile naționale împotriva pandemiei (Linden, Roozenbeek, & Compton, 2020; Pennycook et al., 2020; Shahsavari et al., 2020).

Cu toate acestea, e necesar să remarcăm faptul că, chiar dacă oamenii de știință încep să semnaleze riscurile pe care le implică căutarea online de informații despre sănătate, informațiile false legate de sănătate continuă să invadeze platformele de socializare.

Cel de-al doilea capitol a explorat în detaliu conceptul de știri false. Informațiile false au făcut întotdeauna parte din societatea noastră, iar în acest context, Wardle & Derakhshan (2017) au susținut că informațiile false pot fi clasificate în trei categorii: *disinformation* (informație falsă creată și distribuită în mod intenționat pentru a face rău unei entități), *misinformation* (informații reale care au scopul de a cauza rău unei entități) și *malinformation* (informație falsă distribuită în mod neintenționat și care nu are scopul de a face rău unei entități). De asemenea, în contextul dezordinii informaționale din societatea contemporană, cercetătorii discută și despre teoriile conspirației (McKenzie-McHarg, 2020; Pierre, 2020; Sunstein & Vermuele, 2009) și știrile false. Așadar, am început acest capitol prin examinarea teoriilor conspirației și a dezordinii informaționale în cadrul societății actuale. Apoi, pe baza literaturii de specialitate, am definit și caracterizat termenii de disinformation, misinformation și malinformation, precum și conceptul de știri false și tipurile de știri false (Tandoc et al., 2017; Vasu et al., 2018). Pe baza literaturii de specialitate, am analizat aici mai multe definiții ale conceptului de știri false (Bakir & McStay, 2018; Lazer et al., 2018; Zhang & Ghorbani, 2019). Încercând să definească conceptul de știri false, cercetătorii au subliniat dificultatea de a găsi o definiție pentru acest termen, întrucât conceptul de știri false este complex, vag și totodată incomplet (Bârgăoanu & Radu, 2018; Corbu, Oprea, Negrea-Busuioc, & Radu, 2020; Marwick, 2018). Cu toate acestea, majoritatea oamenilor de știință sunt de acord cu definiția conform căreia știrile false sunt informații fabricate, false, create din motive financiare sau ideologice și difuzate pe internet cu scopul de a induce în eroare cititorii (Allcot & Gentzkow, 2017; Colliander, 2019; Duffy et al., 2019; Lazer et al., 2018; Mosinzova et al., 2019; Rochilin, 2017; Tandoc, Jenkins, & Craft, 2019; Zhang & Ghorbani, 2019). În plus, în cadrul acestui capitol am discutat despre concepte precum satiră politică, zvon, parodie, propagandă politică și manipularea fotografiilor în legătură cu știrile false (Duffy et al., 2019). Mai mult, în cadrul acestei secțiuni sunt prezentate și *Deepfakes*, un alt tip de știri false create prin intermediul inteligenței artificiale. De asemenea, în această secțiune sunt trecute în revistă o serie de strategii de răspândire a știrilor false și a dezinformării (de exemplu, cenzura selectivă,

manipularea algoritmilor de căutare astfel încât știrile să aibă mai multe șanse să apară la o căutare pe Google, piratarea informațiilor sensibile și confidentiale și utilizarea boților și a trolilor pentru a distribui conținut fals pe platformele sociale), precum și o serie de surse posibile ale știrilor false (Tandoc et al., 2017, Tucker et al., 2018; Vasu et al., 2018; Verstraete et al., 2017).

În plus, după ce au definit și conceptualizat conceptul de știri false, cercetătorii au încercat să înțeleagă motivele pentru care oamenii cred în informații false și împărtășesc informații false online. Astfel, oamenii de știință susțin că există multe variabile care influențează credința în știrile false, cum ar fi nivelul de educație (Georgiou et al., 2020), motivele psihologice (Butter & Knight, 2020; Douglas et al., 2017), pericolul perceput (Kim & Kim, 2020), convingerile anterioare care sunt în concordanță cu informațiile false pe care le citesc online (Buchanan, 2020), emoțiile intense de frică și incertitudine resimțite în timpul evenimentelor de angoasă (Butter & Knight, 2020; Prooijen et al., 2020) sau nivelul de încredere al indivizilor în știrile distribuite pe rețelele sociale (Laato et al., 2020).

Totodată, capitolul documentează modalitățile de combatere a fenomenului dezinformării online, reliefând relevanța și eficiența platformelor online de verificare a știrilor, precum și necesitatea de a dezvolta și implementa politici de combatere a dezinformării online. Cel mai important aspect care trebuie luat în considerare aici este faptul că, deși soluțiile pentru combaterea răspândirii știrilor false și a știrilor false despre sănătate (de exemplu, platformele de verificare a știrilor, îmbunătățirea competențelor mediatice ale oamenilor sau măsurile instituite de platformele de socializare pentru combaterea informațiilor false) sunt dezvoltate la nivel global (Bârgăoanu & Radu, 2018; Clayton et al., 2019; Corbu, Oprea, Negrea-Busuioc, & Radu, 2020; Pulido et al., 2020; Vargo et al., 2018; Pulido et al., 2020), contracararea știrilor false poate fi într-adevăr o provocare (Zhang & Ghorbani, 2019).

Internetul a schimbat modul în care oamenii citesc știrile, iar platformele de socializare au avut un impact asupra vieții de zi cu zi a indivizilor (Denzel, 2013), acest aspect constituind punctul central al celui de-al treilea capitol. În acest sens, în capitolul al treilea s-a discutat despre platformizarea (Van Dijck et al., 2018) societății actuale și despre principalele canale de social media utilizate în România: Facebook, WhatsApp și YouTube (Constantinou, Kagialis, & Karekla, 2020; Davies, 2020). Fiecare dintre aceste platforme de social media este analizată din ținând cont de numărul de utilizatori, caracteristicile platformei, permisiuni și utilizare. Datorită naturii lor, platformele de social media facilitează răspândirea de informații false (Tandoc, Lim, & Ling, 2017; Zhang & Ghorbani, 2019), iar pandemia de COVID-19 a

constituit ocazia perfectă pentru răspândirea de știri false în social media (Ali, 2020; Kouzy et al., 2020; Pennycook et al., 2020).

Următorul capitol dezvoltă cadrul teoretic al lucrării de față, abordând tematica știrilor false din domeniul sănătății. În cadrul acestui capitol sunt discutate concepte de actualitate, precum conceptul de informații despre sănătate, conceptul de comportament de căutare online a informațiilor despre sănătate, conceptul de alfabetizare (literacy) și conceptul de alfabetizare în domeniul sănătății (health literacy), precum și conceptul de e-health literacy. Riscurile asociate căutării online a informațiilor despre sănătate sunt evidențiate în acest capitol, iar totodată, în cadrul acestui capitol, se analizează mai îndeaproape diseminarea știrilor false în contextul pandemiei de COVID-19. Progresul internetului și al platformelor de socializare a avut un impact uriaș asupra unor practici legate de sănătate, cum ar fi căutarea de informații despre sănătate (Park et al., 2019; Stellefson et al., 2018). Astăzi, căutarea online a informațiilor despre sănătate este o activitate obișnuită (Eysenbach, 2008). A devenit mai ușor să căutăm informații despre sănătate online, decât să petrecem timp în cabinete medicale (Baker & Watson, 2020). Cu toate acestea, chiar dacă informațiile despre sănătate se găsesc rapid în mediul online și sunt ușor de accesat, multe persoane nu sunt capabile să interpreteze și să utilizeze în mod corespunzător informațiile despre sănătate pe care le găsesc pe Internet (Alhuwail & Abdulsalam, 2019). Nivelul de e-health literacy influențează abilitățile indivizilor de a interpreta și de a utiliza în mod corespunzător informațiile despre sănătate pe care le găsesc pe Internet (Eysenbach, 2001; Paige, Krieger & Stellefson, 2017). Conceptul de e-health literacy se referă la capacitatea indivizilor de a căuta informații despre sănătate cu ajutorul dispozitivelor și aplicațiilor electronice, de înțelege informațiile găsite și de a le evalua și de a le utiliza pentru a rezolva problemele de sănătate cu care se confruntă (Norman & Skinner, 2006b).

Prin urmare, chiar dacă știrile false au afectat inițial domeniul politic, sectorul sănătății a devenit și el o țintă. Informații false despre diferite subiecte legate de sănătate, cum ar fi cancerul, epidemiile, stilul de viață sănătos sau medicamentele, sunt diseminate pe tot internetul (Krishna & Thompson, 2019). Chiar dacă există multe platforme de sănătate de încredere, pe care oamenii pot accesa informații de încredere despre sănătate, cum ar fi OMS, Healthfinder sau MedlinePlus, persoanele care se confruntă cu o anumită problemă de sănătate folosesc platforma de căutare Google pentru a căuta informații despre problema lor de sănătate, în loc să meargă direct pe site-uri încredere care conțin informații despre sănătate (Eysenbach, 2008).

În ceea ce privește sursele știrilor false despre sănătate, studiile arată că există mai mulți actori implicați în răspândirea știrilor false legate de sănătate: boți, troli, camere de ecou sau algoritmi ai platformelor de socializare (Chou et al., 2018; Jamison et al., 2019; Sindermann et al., 2020; Shu et al., 2020). Cu toate acestea, majoritatea cercetătorilor susțin că știrile false despre sănătate apar în social media în timpul evenimentelor stresante, cum ar fi situațiile de criză în domeniul sănătății (Zhang & Zhou, 2018). De exemplu, pandemia de COVID-19 a oferit ocazia perfectă pentru răspândirea știrilor false despre sănătate pe platformele digitale (Kouzy et al., 2020; Mian & Khan, 2020; Ali, 2020; Pennycook et al., 2020; Bangani, 2021). Oamenii de știință au subliniat faptul că rețelele de socializare au fost asaltate de narațiuni false despre originile virusului, despre legătura dintre rețelele 5G și răspândirea virusului sau despre vaccinul împotriva COVID-19 (Bertin et al., 2020; Bruns et al., 2020; Jolley & Paterson, 2020; Obiala et al., 2021; Papakyriakopoulos et al., 2020; Shahsavari et al., 2020; Sederholm, Jääskeläinen, & Huhtinen, 2021; Gagliardone et al., 2021; Daradkeh, 2022). Toate aceste povești false au fost diseminate pe rețele de socializare precum Facebook, YouTube, WhatsApp sau Twitter (Atehortua & Patino, 2021). Mai mult, pandemia de COVID-19 a avut un mare impact asupra pensionarilor cu vârsta de peste 50 de ani și le-a influențat sentimentele și comportamentul (Lekamwasam & Lekamwasam, 2020; Qiu et al., 2021; Sykes et al., 2021; Wong et al., 2021).

În ceea ce privește impactul informațiilor false despre sănătate asupra sănătății publice și personale, cercetătorii sunt de acord că informațiile false legate de sănătate influențează grav sănătatea publică din cauza numărului copleșitor de știri false referitoare la diferite probleme de sănătate publică precum vaccinarea sau epidemiile (Qiu et al., 2018). De asemenea, știrile false despre sănătate pot cauza prejudicii în ceea ce privește deciziile personale de sănătate (Schwitzer, 2017; Lee & Tak, 2022). Știrile false despre sănătate au fost abordate de mulți oameni de știință, cercetările acestora concluzionând faptul că acestea constituie o problemă de sănătate publică globală (Bauchner, 2019; Carrieri et al., 2019; Dhoju et al., 2019; Gorski, 2019; Keselman et al., 2019; Melchior & Oliveira, 2021; Waszak et al., 2018).

Cel de-al cincilea capitol analizează motivele pentru răspândirea de știri false online, analizând în special raționamentele care stau la baza comportamentului pensionarilor de peste 50 de ani de a disemina astfel de conținut pe rețelele sociale. Studiile anterioare au evidențiat diverse motive care stau la baza comportamentului de diseminare a știrilor false în mediul online: motive financiare, politice și ideologice, precum și motive psihologice (Apuke & Omar, 2020). În ceea ce privește portretizarea persoanelor care diseminează informații false online, studiile au arătat că pensionarii cu vârste de peste 50 de ani și persoanele cu un nivel scăzut de

alfabetizare media digitală sunt mai predispuse să disemineze informații false pe internet (Buchanan, 2020; Pehlivanoglu et al., 2022). Cu toate acestea, încă există puține studii cu privire la motivele care îi determină pe oameni să disemineze informații false pe rețelele de socializare (Chadwick & Vaccari, 2019) și, prin urmare, cercetătorii trebuie să își concentreze eforturile asupra acestei probleme specifice.

Ultimul capitol teoretic discută modelele teoretice din literatura de specialitate care pot explica comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate, comportamentul de diseminare a știrilor false sau alte comportamente legate de sănătate: Teoria complementarității canalelor (Dutta-Bergman, 2004; 2006), Modelul de comunicării de criză mediată social (Austin & Jin, 2016), Modelul credințelor cu privire la sănătate (Janz & Becker, 1984), Modelul extins al lui Longo cu privire la căutarea informațiilor despre sănătate (Lalazaryan & Zare-Farashbandi, 2014; Longo et al, 2009; Longo et al., 2010), Teoria credibilității sursei (Hovland et al., 1953) și Modelul Probabilității Elaborării (Petty & Cacioppo, 1986b). Comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor cu vârsta de peste 50 de ani în timpul pandemiei COVID-19 din România poate fi explicat cu ajutorul acestor modele. În timpul situațiilor de criză sanitară, cum ar fi pandemia de COVID-19, oamenii citesc informații despre sănătate din diverse surse, credibile sau nu, iar evaluarea calității, credibilității și autenticității informațiilor despre sănătate pe care aceștia le citesc online este foarte importantă pentru a lua anumite decizii în materie de sănătate, cum ar fi decizia de a se vaccina sau nu împotriva COVID-19.

Metodologie

În continuare, cel de-al șaptelea capitol descrie metodologia utilizată în realizarea acestei cercetări. Designul de cercetare este discutat în detaliu. Datorită complexității fenomenului fake news, studiul de față are o abordare metodologică mixtă, utilizând atât metode de cercetare calitative, cât și metode cantitative (Chelcea, 2022). Mai exact, au fost realizate un sondaj, mai multe interviuri semi-structurate și o analiză de conținut a comunicării din social media. Prin utilizarea unei abordări bazate pe metode mixte, am urmărit să explorăm modul în care pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani care sunt utilizatori de social media caută, găsesc și interacționează cu informațiile despre sănătate din mediul online, în contextul pandemiei de COVID-19. Mai mult, am analizat caracteristicile informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19 și care au fost partajate pe grupul public de Facebook "Pensionari din România", precum și modul în care membrii acestui grup de Facebook cu interacționat cu știrile false despre COVID-19 diseminate pe grup.

Chiar dacă în România vârsta standard de pensionare este de 61 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați, eșantionul include pensionari cu pensie anticipată din motive de sănătate (pensionari pentru probleme de sănătate) cu vârsta de 50 de ani și peste. Studiul pune în lumină modul în care pensionarii interacționează cu știrile despre pandemia de COVID-19 distribuite pe rețelele de socializare, și în special pe WhatsApp și Facebook. În intervalul de timp în care s-a desfășurat cercetarea de față, în România au fost diagnosticate primele cazuri de COVID-19, au fost implementate măsuri de protecție în cadrul stării de urgență și, ulterior, au fost distribuite vaccinurile COVID-19, începând astfel campania de vaccinare. Studiul s-a axat pe utilizarea WhatsApp și Facebook, deoarece acestea sunt populare în rândul grupului de vârstă analizat și, în plus, cercetările anterioare au arătat faptul că aceste platforme de socializare au fost principalele canale de distribuire a informațiilor false (Ali, 2020; Kouzy et al., 2020; Linden et al., 2020; Pennycook et al., 2020; Zhang & Ghorbani, 2019; Tandoc Jr., Jenkins, & Craft, 2019).

Tabelul 7.1.

Sinteza metodologiei

Metoda	Întrebări de cercetare și/sau ipoteze testate	Eșantionul și intervalul de timp al colectării datelor
Ancheta sociologică prin chestionar	RQ1. Cum caută, găsesc și distribuie online informații despre sănătate, în timpul pandemiei COVID-19, pensionarii cu vârste de peste 50 de ani, care sunt utilizatori de social media? <i>H1. Cu cât este mai mare vulnerabilitatea percepută a unei persoane vis-a-vis de pandemia de COVID-19, cu atât este mai mare interesul pentru informații despre sănătate de pe a) social media și b) pe media tradiționale;</i> <i>H2. Comportamentul de partajare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp este influențat de: a) utilitatea percepută a informațiilor, b) importanța percepută a informațiilor, c) educația, d) nivelul de e-health literacy și e) interesul pentru informații despre sănătate pe social media;</i> <i>H3. Nivelul de încredere în capacitatea de recunoaștere a știrilor false este influențat de: a) frecvența întâlnirii cu știri false și de b) nivelul de încredere în informațiile despre sănătate furnizate de Facebook și c) WhatsApp;</i>	<i>N = 104 (vârsta cuprinsă între 50 și 80 de ani)</i> <i>Martie-Aprilie 2020</i> <i>Octombrie 2020</i>

	<i>H4. Nivelul de încredere în capacitatea de recunoaștere a știrilor false influențează comportamentul de partajare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp.</i>	
Metoda interviului	RQ1. Cum caută, găsesc și distribuie online informații despre sănătate, în timpul pandemiei COVID-19, pensionarii cu vârste de peste 50 de ani, care sunt utilizatori de social media?	<i>N = 21 (vârsta cuprinsă între 52 și 89 ani) Ianuarie-Februarie 2021</i>
Content analysis	RQ2. Care sunt caracteristicile informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19 și care au fost partajate pe grupul de Facebook Pensionari din România între 26 februarie 2020 și 26 iulie 2021? RQ3. Cum interacționează pensionarii cu vârste de peste 50 de ani din grupul de Facebook Pensionari din România în conținutul cu știri false legate de COVID-19 postat pe grup?	<i>N=25 cele mai distribuite postări pe Facebook care conțin știri false despre COVID-19 și care au fost distribuite pe grupul de Facebook Pensionari din România 26 Februarie 2020 – 26 Iulie 2021</i>

Rezultate

Rezultatele cercetării sunt discutate în următoarele trei capitole într-o manieră cuprinzătoare.

Rezultate Anchetă Sociologică

Rezultatele chestionarului au arătat faptul că pensionarii români cu vârste de peste 50 de ani folosesc frecvent Facebook și WhatsApp. De asemenea, respondenții au prezentat niveluri relativ ridicate ale intensității de utilizare a Facebook și WhatsApp. Acest lucru înseamnă că le place să folosească atât Facebook, cât și WhatsApp. Cu toate acestea, în rândul eșantionului, a existat un interes mai mare pentru informațiile despre sănătate de pe Facebook în comparație cu interesul pentru informațiile despre sănătate de pe WhatsApp. Acest lucru arată că respondenții pot percepe informațiile despre sănătate de pe Facebook ca fiind mai credibile sau mai complexe decât informațiile despre sănătate de pe WhatsApp.

În plus, rezultatele sondajului au arătat că, pentru pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani, credibilitatea sursei și a mesajului sunt importante atunci când iau în considerare posibilitatea de a disemina informații pe WhatsApp. Mai mult, majoritatea eșantionului percepe informațiile primite pe Facebook ca fiind mai utile și mai importante decât cele primite pe WhatsApp. Acest lucru arată că, pentru pensionarii români în vârstă de peste 50 de ani, Facebook este o sursă de informații mai credibilă și mai utilă. Aceste rezultate sunt în concordanță cu Teoria credibilității surselor, conform căreia oamenii sunt mai ușor de

influențat de mesajele care provin de la o sursă percepută ca fiind credibilă (Fogg, 2003; Hovland et al., 1953; Umeogu, 2012). Mai mult, pe baza Modelului probabilității de elaborare (Elaboration Likelihood Model) (Petty & Cacioppo, 1986b), credibilitatea sursei ar putea, de asemenea, să influențeze modul în care oamenii procesează informațiile (Griffith et al., 2018).

Nivelul de vulnerabilitate în materie de sănătate a fost relativ ridicat în rândul eșantionului. Respondenții se simt vulnerabili în fața amenințărilor pandemiei de COVID-19. Această vulnerabilitate ar putea fi explicată prin faptul că aceștia pot avea comorbidități, fiind astfel mai expuși riscului de a dezvolta o formă severă de COVID-19.

În cadrul eșantionului analizat, scorul mediu total al eHEALS a fost de $M=41,47$, ilustrând astfel un nivel relativ ridicat de e-health literacy în rândul pensionarilor români în vârstă de peste 50 de ani. Acest lucru arată că pensionarii români în vârstă de peste 50 de ani sunt relativ încrezători în căutarea, găsirea și utilizarea informațiilor despre sănătate pe internet. Cu toate acestea, o campanie de informare menită să îi învețe pe aceștia să caute, să găsească și să utilizeze informațiile despre sănătate de pe internet ar putea avea un impact important în România, în special în zonele rurale. Aceste rezultate sunt în concordanță cu rezultatele studiilor anterioare care măsoară educația în domeniul sănătății. De exemplu, Coman et al. (2022) au măsurat nivelul de alfabetizare în domeniul sănătății în România și au concluzionat că majoritatea eșantionului lor avea un nivel suficient de alfabetizare în domeniul sănătății. Cu toate acestea, aceste studii nu au utilizat același instrument de măsurare ca cel utilizat în studiul nostru. Pentru această lucrare, a fost utilizată scala eHEALS (Norman & Skinner, 2006a). Cu toate acestea, alte studii care au utilizat scala eHEALS (Norman & Skinner, 2006a) pentru măsurarea nivelului de e-health literacy au ajuns la concluzii similare cu ale noastre. De exemplu, Chung și Nahm (2015) au măsurat nivelul de e-health literacy în rândul pensionarilor cu vârsta de peste 50 de ani și au concluzionat că există un nivel relativ ridicat de e-health literacy în rândul eșantionului analizat. Rezultate similare au fost găsite și în alte studii (Dale et al., 2020).

Având în vedere faptul că a existat un nivel relativ ridicat de e-health literacy în rândul pensionarilor cu vârste de peste 50 de ani din România, pe baza unor studii anterioare (Chiang & Jackson, 2013), am putea susține că pensionarii cu vârste de peste 50 de ani din România analizează informațiile în mod rațional. Pe baza Modelului probabilității de elaborare (Elaboration Likelihood Model) (Petty & Cacioppo, 1986b), nivelul de e-health literacy al unui individ ar putea influența ruta de procesare a informațiilor, persoanele cu un nivel ridicat de e-health literacy ar putea astfel procesa informațiile în mod rațional, utilizând ruta centrală a persuasiunii (Chiang & Jackson, 2013). Conform acestui model teoretic, indivizii pot evalua

un anumit mesaj folosind două căi: calea centrală și calea periferică. Ruta centrală implică efort cognitiv și gândire critică asupra mesajului, în timp ce ruta periferică presupune un efort mental redus, indivizii formându-și opiniile pe baza unor factori care nu au legătură cu mesajul în sine și utilizând euristica (Bhattacharjee & Sanford, 2006; O'Keefe, 2002; Osatuyi & Hughes, 2018; Petty & Cacioppo, 1986a, 1986b).

În plus, rezultatele au arătat un nivel perceput ridicat de încredere în capacitatea individuală de a recunoaște știrile false în rândul eșantionului analizat. Prin urmare, respondenții sunt încrezători în capacitatea lor de a identifica știrile false. De asemenea, rezultatele au arătat că frecvența întâlnirii cu știri false pe rețelele de socializare a fost ridicată în rândul eșantionului analizat. Studiile anterioare au arătat că, în timpul pandemiei de COVID-19, social media a fost bombardată cu informații false și înșelătoare (Al-Zaman, 2021a; Fernández-Torres, Almansa-Martínez, & Chamizo-Sánchez, 2021; Moscadelli et al., 2020; Nayar et al., 2020). Aceste rezultate sunt, de asemenea, în concordanță cu rezultatele obținute în urma interviurilor.

A existat un nivel ridicat de încredere în informațiile despre sănătate de pe Facebook și un nivel ridicat de încredere în informațiile despre sănătate de pe WhatsApp. Cu toate acestea, nivelul de încredere în informațiile despre sănătate de pe Facebook a fost ușor mai mare decât nivelul de încredere în informațiile despre sănătate de pe WhatsApp. Aceste rezultate sunt în contrast cu cercetările anterioare care arată că pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani nu percep social media ca pe o sursă de informații demnă de încredere în timpul pandemiei (Sykes et al., 2021). Cu toate acestea, chiar dacă a existat un nivel relativ ridicat de e-health literacy în rândul eșantionului analizat, aceste rezultate sunt în concordanță cu rezultatele altor studii care au dovedit că pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani, cu un nivel scăzut de e-health literacy, au un nivel ridicat de încredere în informațiile despre sănătate de pe Facebook (Paige et al., 2017). De asemenea, în concordanță cu Teoria credibilității sursei (Hovland et al., 1953), credibilitatea sursei este unul dintre principalele elemente care influențează credibilitatea sursei, astfel că pensionarii cu vârsta de 50+ care manifestă mai multă încredere în informațiile despre sănătate de pe Facebook vor fi mai ușor de convinși de mesajele de pe Facebook.

Rezultatele au arătat, de asemenea, că un nivel ridicat de vulnerabilitate percepută a unei persoane vis-a-vis de pandemia de COVID-19 determină parțial un interes ridicat pentru informațiile despre sănătate din social media. Acesta a fost un rezultat așteptat, deoarece o persoană cu o problemă de sănătate va fi mai interesată să citească informații despre sănătate de pe toate canalele disponibile. Așadar, în concordanță cu cercetările anterioare (Baker & Watson, 2020; Buchanan, 2020; Eysenbach, 2008; Pulido et al., 2020) și cu modelul extins al

lui Longo cu privire la căutarea informațiilor despre sănătate (Lalazaryan & Zare-Farashbandi, 2014; Longo et al., 2010), rezultatele acestui studiu au arătat că starea de sănătate a pensionarilor are o anumită influență asupra comportamentului de căutare online a informațiilor despre sănătate. Mai mult, rezultatele noastre au subliniat faptul că femeile tind să aibă un interes mai mare pentru informațiile despre sănătate de pe social media.

În plus, în concordanță cu cercetările anterioare (Cao et al., 2016; Li, Theng și Foo, 2016), rezultatele au arătat că comportamentul de diseminare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp este influențat de educație, de nivelul de e-health literacy și de interesul pentru informațiile despre sănătate de pe social media. Acest lucru ar putea indica faptul că pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani cu un nivel ridicat de e-health literacy, un nivel ridicat de educație și un interes ridicat pentru informațiile despre sănătate de pe social media vor fi mai atenți atunci când selectează informațiile despre sănătate pe care le vor distribui pe WhatsApp. De asemenea, rezultatele regresiei liniare au arătat că nivelul de încredere în capacitatea de recunoaștere a știrilor false este influențat de nivelul de încredere în informațiile despre sănătate furnizate de Facebook. În plus, nivelul de încredere în capacitatea de a recunoaște știrile false influențează parțial comportamentul de partajare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp. Acest lucru ar putea indica faptul că persoanele cu un nivel ridicat de încredere în capacitatea de a recunoaște știrile false ar putea împărtăși mai des informații despre sănătate pe WhatsApp.

Cercetări anterioare (Lam & Lam, 2012) au demonstrat faptul că comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate este asociat cu educația în domeniul sănătății și că această asociere este mediată de nivelul de educație al vârstnicilor. Astfel, chiar dacă am analizat nivelul de e-health literacy și comportamentul de diseminare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp, rezultatele cercetării noastre sunt în concordanță cu studiile anterioare (Lam & Lam, 2012). În cazul nostru, rezultatele au arătat că comportamentul de diseminare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp este influențat de nivelul de educație, de nivelul de e-health literacy și de interesul pentru informații despre sănătate de pe social media.

Rezultate interviuri

Rezultatele interviurilor semi-structurate au arătat că pensionarii români în vârstă de peste 50 de ani preferă să citească informații despre sănătate din diverse surse, cum ar fi televiziunea, site-urile web, social media, membrii familiei sau doctori. Aceste rezultate sunt în concordanță cu constatările anterioare, deoarece acestea au concluzionat, de asemenea, că pensionarii în vârstă de 50+ dobândesc informații despre sănătate de la televizor, internet, membrii familiei, prieteni și profesioniști din domeniul sănătății (Agyemang-Duah et al., 2020; Wu & Li, 2016; Niemelä, Huotari & Kortelainen, 2012; Weber et al., 2020). De asemenea, în

concordanță cu studiile anterioare (Hesse et al., 2005; Lee, Choi & Noh, 2016; Marinescu, 2020), pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani consideră că sfatul medicului ar trebui să prevaleze asupra alternativelor de tratament pe care le găsesc online. Astfel, aceștia manifestă mai multă încredere în informațiile de sănătate de la medicul lor față de informațiile de sănătate pe care le citesc online (Marinescu, 2020). Rezultatele noastre sunt în concordanță cu rezultatele studiilor anterioare (Agyememang-Duah et al., 2020; Chaudhuri et al., 2014; Wu & Li, 2016; Magsamen-Conrad et al., 2019; Marinescu, 2020; Niemelä et al., 2012; Pálsdóttir, 2012; Weber et al., 2020).

Mai mult, în concordanță cu cercetările anterioare (Baker & Watson, 2020; Buchanan, 2020; Eysenbach, 2008; Reddick, 2009) și cu modelul extins al lui Longo cu privire la căutarea informațiilor despre sănătate (Lalazaryan & Zare-Farashbandi, 2014; Longo et al., 2010) și în conformitate cu rezultatele sondajului, rezultatele interviului au arătat că starea de sănătate a pensionarilor cu vârsta de peste 50 ani cântărește într-o oarecare măsură asupra frecvenței comportamentului de căutare a informațiilor online despre sănătate. Participanții mai în vârstă care au menționat că se confruntă cu o problemă de sănătate au afirmat că se implică din ce în ce mai mult în comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate, deoarece apelează la resurse online pentru a căuta diverse tratamente pentru starea lor de sănătate sau pentru informații despre sistemul medical din zona lor, cum ar fi informații despre clinici, spitale sau medici.

De asemenea, constatările noastre au arătat faptul că pensionarii români în vârstă de peste 50 de ani din România se percep ca fiind capabili să caute și să găsească informații despre sănătate pe internet, dar, în ciuda acestui fapt, unii dintre ei citesc și pun în aplicare sfaturi și remedii alternative găsite pe site-uri sau bloguri nesigure. Acest lucru poate fi rezultatul faptului că sunt expuși în mod constant la informații false pe rețelele de socializare și, astfel, tind să le creadă, fenomen ce poartă denumirea de iluzia adevărului (Van den Broucke, 2020). Mai mult, opiniile lor cu privire la căutarea de informații despre sănătate online în timpul crizelor sanitare sunt pozitive; majoritatea persoanelor intervievate au manifestat atitudini pozitive față de utilizarea WhatsApp și Facebook pentru a se informa în timpul crizelor sanitare, chiar dacă au afirmat că nu au încredere totală în informațiile despre sănătate primite pe aceste rețele de socializare, din cauza faptului că au primit sau au citit informații false pe aceste rețele.

Părerile privind vaccinul COVID-19 au fost mixte; unii l-au considerat pozitiv, alții au afirmat că nu au suficiente informații pentru a-și forma o opinie. În concordanță cu rezultatele studiilor anterioare (Saied et al., 2021), barierele asociate cu ezitarea de a se vaccina în rândul

pensionarilor cu vârsta de peste 50 de ani au fost informațiile insuficiente despre vaccin și teama de efecte adverse. Cu toate acestea, majoritatea respondenților s-au declarat dispuși să se vaccineze, ceea ce este în concordanță cu studiile anterioare (Al-Mohaithef & Padhi, 2020). Am observat că femeile au fost mai predispuse să creadă în informațiile false răspândite pe rețelele de socializare și au declarat ca au mai multă încredere în informațiile despre sănătate citite pe site-uri web nesigure, comportament ce ar putea fi explicat prin faptul că acestea petrec mai mult timp pe WhatsApp și Facebook.

Rezultate analiză de conținut

Tabelul 10.1

Rezumatul rezultatelor analizei de conținut

Categorie	Subcategorii	Numărul postărilor	Comentarii
Data postării	data la care informația a fost postată în grupul Facebook	N=22 postări din 2020 N=3 postări din 2021	Intervalul de timp al analizei: 8 martie 2020 - 9 ianuarie 2021
Tipul conținutului	fotografie, fotografie și link, fotografie și text, fotografie și text și link, link, text, text, text și link	N=10 postări conțineau linkuri cu știri false legate de COVID-19 N=7 postări conțineau fotografii și text N=4 postări conțineau fotografii și linkuri N=3 postări au inclus fotografii, text și linkuri N=1 mesaj conținea doar text N=0 postări care conțineau doar fotografii sau postări care conțineau text și linkuri.	
Linkul partajat	linkul articolelor partajate în postarea de pe Facebook	N=8 postări conțineau informații despre originea virusului și despre teoriile conspirației legate de virus. N=3 postări conțineau informații despre alternativele de tratament și leacurile miraculoase pentru COVID-19 N=1 postare conținea informații despre diverse profeții emise de	Conținutul acestor linkuri a variat Nu toate postările conțineau linkuri

		celebrități care erau experte în sănătate N=2 postări conțineau informații despre efectele adverse ale vaccinului împotriva coronavirusului	
Numărul total de interacțiuni		Numărul total de interacțiuni ale postărilor pe Facebook a variat între 21 și 3200 de interacțiuni, cel mai mare număr de interacțiuni totale fiind înregistrat pentru postările pe Facebook care conțineau informații despre persoanele implicate în lupta împotriva pandemiei.	
Numărul de aprecier		Numărul de aprecieri ale postărilor de pe Facebook a variat între 19 și 2800 de aprecieri (de exemplu, cele mai influente postări au fost prezentate mai sus).	
Numărul de distribuiri		Numărul total de distribuiri a variat de la 1 la 553 de acțiuni.	
Numărul de comentarii		Numărul de comentarii a variat de la 1 la 901, cel mai mare număr de comentarii fiind pentru postările de pe Facebook care conțineau informații despre persoanele implicate în lupta împotriva pandemiei.	
Subiectul postării	Originea virusului, tratamentul, vaccinul, cine luptă împotriva virusului	N=13 postări conțineau informații despre originea virusului N=6 postări conțineau informații despre vaccin N=3 postări conțineau informații despre opțiuni de vindecare N=3 postări conțineau informații despre cine luptă împotriva virusului	au fost identificate mai multe categorii: informații despre originea virusului, informații despre opțiunile de tratament, informații despre vaccinul împotriva coronavirusului, informații despre persoanele implicate

			în lupta împotriva virusului.
Perioada în care informațiile au fost postate pe grupul de Facebook	perioada în care a apărut virusul, perioada în care a apărut vaccinul	N=19 postări au fost publicate în timpul primului val COVID-19 N=6 postări au fost publicate după ce a început vaccinarea în România	
Tipul de sursă	- articole de știri de la instituții media tradiționale sau online consacrate - alte surse online, cum ar fi bloguri, grupuri de sprijin, comunități online, social media	N=16 postări de la instituții media tradiționale sau online consacrate N=9 postări din alte surse online	
Caracterizare informație	Parodie sau satiră, conținut impostor, conținut înșelător, conținut fabricat, conexiune falsă, conținut manipulat sau fals	N=14 postări au fost caracterizate de un conținut înșelător N=8 postări au fost caracterizate de conținut fabricat N=2 postări au fost caracterizate de conexiuni false N=1 postări au fost caracterizate de satiră sau parodie	
Sursa articolului	Autor Expertiza autorului (autorilor)	N=3 mesaje fără autor menționat N=22 postări cu autor N=10 postări conțineau link-uri de tip .ro N=4 postări conțineau linkuri de tip .com N=2 postări conțineau linkuri de tip .net N= 22 postări care conțin linkuri din surse mai puțin credibile	Nu se menționează profesia autorului Nici o indicație privind expertiza autorului Articolele din postările de pe Facebook au fost publicate pe diverse site-uri precum curioase.ro, libertatea.ro, dcnews.ro, infocrestin.com, sau ortodoxinfo.net (surse necredibile)

Validitatea conținutului	Citări Transparența surselor de informare Surse de informații fiabile	N=8 postări fără citări, chiar și atunci când sunt necesare. N= 7 postări care citează medici, chiar și epidemiologi N= 4 postări care conțin articole de știri false legate de COVID-19 conțineau aprobări ale unor celebriți care nu erau experți în domeniu N= 2 postări pe Facebook care conțineau articole de știri false legate de COVID-19 conțineau o mențiune despre un leac secret descoperit de autor(i)	
Obiectivitate	Conținut influențat (bias) Intenția de a vinde produse Apel la acțiune sau la un anumit comportament	Conținutul postărilor nu părea să fie influențat în mod subiectiv N=4 postări pe Facebook care conțineau știri false legate de COVID-19 vindeau anumite produse, respectiv medicamente pentru tratarea COVID-19, cum ar fi Gripovit max C, Hapciu Tea, Kaletra sau Tamiflu N=3 postări pe Facebook care conțineau știri false legate de COVID-19 încurajau o anumită acțiune: 1 a încurajat oamenii să nu se vaccineze, iar 2 postări cu informații false au încurajat oamenii să nu creadă în această pandemie și, de asemenea, să nu ia în serios gravitatea bolii.	
Apel la emoții	Mărturii cu elemente emoționale Imagini tulburătoare Anecdote personale	N=3 postări au inclus imagini emoționante N=4 postări au inclus anecdote personale	Dimensiunea emoțională a fost reprezentată de postările de pe Facebook care au inclus informații despre persoanele

			implicate în lupta împotriva virusului
Măsuri de tratament sau de prevenție	Tratament Tratamente miraculoase	N=5 postări pe Facebook care conțineau știri false legate de COVID-19 au inclus unele metode de tratament pentru coronavirus. N=3 postări pe Facebook care conțin știri false legate de COVID-19 au menționat vaccinarea ca metodă de prevenție.	
Promisiuni de vindecare	Produse care asigură vindecarea Soluții pentru recuperare	N=3 postări care conțin afirmații conform cărora ar deține un produs care vindecă boala N=3 mesaje care conțin mențiunea că pacienții se vindecă complet	
Critici la adresa sistemului	Teorii ale conspirației Observații critice la adresa instituțiilor guvernamentale Prejudecăți în mass-media Critici la adresa cercetării biomedicale a COVID-19	N=12 postări care conțin comentarii critice la adresa instituțiilor guvernamentale	Postările sugerează că există o conspirație condusă de instituțiile guvernamentale și/sau de oficialii din domeniul sănătății.
Vocabular	Limba colocvială Limba științifică care nu se bazează pe dovezi	N=25 postări au fost scrise folosind o formulă simplă și/sau un limbaj colocvial	
Argumentare științifică	Mecanismele biologice ale bolilor și tratamentele Afirmații neverificabile Afirmații false Afirmații exagerate	N=2 postări au menționat mecanismele biologice ale bolilor sau tratamentelor N=15 postări au inclus afirmații neverificabile N=3 postări conțineau afirmații false N= 4 postări au inclus afirmații exagerate.	

Concluzii, limite și perspective de cercetare viitoare

Secțiunea finală prezintă concluziile generale ale cercetării, implicațiile științifice și practice ale studiului, limitările și perspectivele viitoare de cercetare. Implicațiile teoretice au fost evidențiate aici împreună cu implicațiile practice pentru diverși actori, cum ar fi factorii de decizie politică și profesioniștii implicați în comunicarea în situații de criză din domeniul sănătății și în gestionarea epidemiilor și a pandemiilor.

Secțiunea de **concluzii** a revizuit principalele rezultate ale acestui studiu. Această cercetare exploratorie s-a axat pe studierea comportamentului pensionarilor cu vârste de peste 50 de ani de căutare online a informațiilor despre sănătate în timpul crizelor sanitare, cum ar fi pandemia de COVID-19, precum și pe evaluarea modului în care pensionarii cu vârste de peste 50 de ani au interacționat cu postările din social media care prezentau știri false despre COVID-19. În plus, această teză a explorat caracteristicile informaționale ale celor mai distribuite postări de pe Facebook care conțineau știri false despre COVID-19, dintr-un grup public bine cunoscut de pe Facebook.

Această lucrare de cercetare a utilizat o abordare metodologică mixtă, cu scopul de a ilustra un fenomen complex precum cel al știrilor false. În plus, pe măsură ce pandemia de COVID-19 a evoluat, cercetarea a fost realizată în diferite intervale de timp și a reflectat diferite etape ale pandemiei și ale modului în care oamenii s-au raportat la comportamentul de căutare și diseminare online a informațiilor legate de sănătate. Rezultatele studiului realizat în timpul primului și celui de-al doilea val al pandemiei de COVID-19 au arătat că, în ceea ce privește comportamentul de căutare și partajare online a informațiilor despre sănătate, pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani erau mai interesați de informațiile despre sănătate de pe Facebook și rareori împărtășeau informații despre sănătate pe WhatsApp. Rezultatele au evidențiat faptul că atât credibilitatea sursei, cât și credibilitatea mesajului sunt importante atunci când iau în considerare posibilitatea de a distribui informații pe WhatsApp. Mai mult, aceștia au perceput informațiile primite prin Facebook ca fiind mai importante și mai utile decât cele primite prin WhatsApp. Rezultatele trebuie interpretate în funcție de context. În primele luni ale pandemiei, oamenii căutau informații noi de la oamenii de știință din domeniul medical care lucrau la cercetarea COVID-19 și la modalitățile de combatere a acesteia.

Rezultatele sondajului sunt în concordanță cu Teoria credibilității sursei, conform căreia oamenii sunt mai ușor de influențat de mesajele care provin de la o sursă percepută ca fiind credibilă (Fogg, 2003; Hovland et al., 1953; Umeogu, 2012). Pe baza Modelului probabilității de elaborare (Elaboration Likelihood Model) (Petty & Cacioppo, 1986b), credibilitatea sursei ar putea, de asemenea, să influențeze modul în care oamenii procesează

informațiile (Griffith et al., 2018). În plus, rezultatele au ilustrat un nivel mai mare de încredere în informațiile despre sănătate de pe Facebook în comparație cu nivelul de încredere în informațiile despre sănătate de pe WhatsApp, iar aceste rezultate sunt în contrast cu cercetările anterioare care au constatat că pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani nu percep social media ca pe o sursă de informații de încredere în timpul pandemiei (Sykes et al., 2021). Cu toate acestea, rezultatele sondajului au evidențiat faptul că, în rândul eșantionului analizat, a existat un nivel ridicat de încredere în capacitatea lor de a recunoaște știrile false și o frecvență semnificativă a întâlnirii știrilor false în social media. Cu toate acestea, aceste rezultate ar trebui interpretate cu prudență, având în vedere cercetările anterioare care au observat prezența efectului persoanei a treia (Corbu et al., 2020). În plus, rezultatele sondajului au arătat că există un nivel ridicat de vulnerabilitate vis-a-vis de pandemia de COVID-19 și un nivel relativ ridicat de e-health literacy. Mai mult, rezultatele noastre au arătat că un nivel ridicat al vulnerabilității percepute a unei persoane în ceea ce privește sănătatea determină parțial un interes ridicat pentru informațiile despre sănătate în social media. În concordanță cu cercetările anterioare (Cao et al., 2016; Li, Theng, & Foo, 2016), rezultatele au arătat că comportamentul de diseminare a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp este influențat de educație, de nivelul de e-health literacy și de interesul pentru informațiile despre sănătate de pe social media. De asemenea, nivelul de încredere în capacitatea de a recunoaște știrile false este influențat de nivelul de încredere în informațiile despre sănătate furnizate de Facebook. În plus, nivelul de încredere în capacitatea de a recunoaște știrile false influențează parțial comportamentul de distribuire a informațiilor despre sănătate pe WhatsApp.

Rezultatele interviurilor semi-structurate completează rezultatele sondajului, oferind o perspectivă mai complexă și mai profundă asupra comportamentului de căutare online a informațiilor despre sănătate în rândul grupului de vârstă de peste 50 de ani într-un moment diferit al pandemiei COVID-19, și anume ianuarie-februarie 2021, când au fost administrate primele vaccinuri grupurilor vulnerabile, persoanelor cu vârsta peste 65 de ani, și personalului medical. Rezultatele interviurilor semi-structurate au arătat că persoanele din publicul țintă din România au preferat să citească informații despre sănătate din diverse surse, cum ar fi televiziunea, diverse site-uri web, social media, membrii familiei sau doctorii. Cu toate acestea, pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani intervievați au considerat că sfaturile medicilor ar trebui să prevaleze asupra alternativelor de tratament găsite online. Astfel, pensionarii cu vârste de peste 50 de ani, într-o anumită măsură, au mai multă încredere în informațiile despre sănătate pe care le primesc de la medic decât în informațiile despre sănătate pe care le citesc online (Marinescu, 2020). Rezultatele noastre sunt în concordanță cu rezultatele studiilor anterioare

(Agyemang-Duah et al., 2020; Chaudhuri et al., 2014; Wu & Li, 2016; Weber et al., 2020; Magsamen-Conrad et al., 2019; Marinescu, 2020; Niemelä, Huotari & Kortelainen, 2012; Palsdottir, 2012; Weber et al., 2020). De asemenea, în concordanță cu rezultatele sondajului care indică un nivel ridicat de e-health literacy în rândul eșantionului, datele interviurilor au arătat că pensionarii români cu vârsta de peste 50 de ani se percep capabili să caute și să găsească informații despre sănătate pe internet, dar, în ciuda acestui fapt, unii dintre ei citesc și pun în aplicare sfaturi și remedii de sănătate citite pe site-uri sau bloguri nesigure. Mai mult, în ceea ce privește opinia lor față de căutarea de informații despre sănătate pe internet în timpul crizelor de sănătate, aceștia au prezentat o atitudine pozitivă. De asemenea, majoritatea respondenților din eșantion au manifestat atitudini pozitive față de utilizarea WhatsApp și Facebook pentru a se informa în timpul crizelor sanitare, chiar dacă au afirmat că nu au încredere totală în informațiile despre sănătate primite prin Facebook sau WhatsApp, deoarece pe aceste rețele de socializare au primit numeroase informații false în timpul pandemiei COVID-19. Aceste rezultate sunt în concordanță atât cu rezultatele sondajului, cât și cu studiile anterioare (Al-Zaman, 2021a; Fernández-Torres et al., 2021; Moscadelli et al., 2020; Nayar et al., 2020) care au demonstrat răspândirea masivă a știrilor false în social media în timpul pandemiei COVID-19. Mai mult, rezultatele interviurilor au ilustrat o dorință ridicată de a se vaccina împotriva COVID-19 în rândul eșantionului interviuat, rezultate în concordanță cu literatura de specialitate anterioară (Al-Mohaithef & Padhi, 2020).

În plus, am analizat caracteristicile informaționale ale postărilor de pe Facebook care conțineau știri false despre COVID-19 și care au fost distribuite pe grupul de Facebook *Pensionari din România*, precum și modul în care membrii grupului de Facebook au interacționat cu acest conținut. Astfel, a fost realizată o analiză de conținut a comunicării din social media pentru a răspunde la aceste două întrebări de cercetare. Rezultatele analizei de conținut au arătat că temele postărilor analizate pe Facebook au variat în funcție de perioada în care informațiile au fost postate pe grup. Au fost identificate mai multe categorii: informații despre originea virusului, informații despre opțiunile de tratament, informații despre vaccinul împotriva COVID-19, informații despre persoanele implicate în lupta împotriva virusului. Mai mult, rezultatele au evidențiat faptul că linkurile articolelor distribuite în fiecare postare pe Facebook au variat, în sensul că unele linkuri conțineau informații despre originea virusului și teorii ale conspirației legate de virus, informații despre alternative de tratament și leacuri miraculoase pentru COVID-19 sau informații despre diverse profeții emise de celebrități care nu erau experte în domeniul sănătății, în timp ce altele conțineau informații despre efectele adverse ale vaccinului COVID-19. Mai mult, postările de pe Facebook cu știri false despre

COVID-19 din corpusul analizat includeau conținut de presă online, erau caracterizate de un conținut înșelător și menționau autorul informației, chiar dacă nu erau surse credibile și de încredere. Conținutul postărilor analizate de pe Facebook nu a fost caracterizat de validitate, iar unele postări au inclus conținut care trebuia să fie citat, dar nu a fost. Toate postările analizate de pe Facebook au fost redactate folosind un limbaj simplu, colocvial. În plus, majoritatea postărilor includeau afirmații neverificabile, unele dintre ele includeau afirmații false, iar altele conțineau afirmații exagerate. Mai mult, în ceea ce privește modul în care pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani din grupul de Facebook *Pensionari din România* au interacționat cu aceste postări, rezultatele au arătat un angajament mai mare cu postările care prezentau o dimensiune emoțională. La aceste postări, numărul total de interacțiuni, aprecieri, distribuiri și comentarii a fost semnificativ mai mare. De asemenea, am constatat că pensionarii cu vârsta de 50+ au avut tendința de a comenta mai mult la postările care conțineau informații cu care erau de acord. Întregul fenomen de diseminare a știrilor false este extrem de vast, complex și dinamic, iar această teză s-a axat doar pe o mică parte a acestui fenomen.

Atât **implicațiile** teoretice, cât și cele practice sunt discutate în secțiunea următoare, și anume secțiunea de implicații ale studiului. În ceea ce privește implicațiile teoretice, având în vedere numărul limitat de studii care s-au concentrat asupra acestui grup din populație și a comportamentului său în social media (Marinescu, 2020) și faptul că, după cunoștințele noastre, nu există studii realizate în România asupra acestui grup de vârstă în timpul pandemiei de COVID-19, acest studiu exploratoriu umple un gol în literatura de specialitate din România cu privire la comportamentul de căutare și diseminare online a informațiilor despre sănătate în rândul pensionarilor cu vârsta de peste 50 de ani în timpul crizelor sanitare. În plus, în ceea ce privește implicațiile practice ale studiului, acesta are implicații directe pentru factorii de decizie politică și pentru persoanele care lucrează în instituțiile de sănătate publică. Oficialii din domeniul sănătății publice trebuie să dezvolte campanii eficiente de informare în domeniul sănătății în timpul crizelor sanitare, cum ar fi pandemia COVID-19.

Chiar dacă am încercat să fim cât mai riguroși în ceea ce privește demersul metodologic, această cercetare are anumite **limitări**. În primul rând, în ceea ce privește dimensiunea eșantionului, chestionarul aplicat a avut doar 104 respondenți. Analiza statistică implică, de asemenea, anumite limitări, deoarece rularea regresiiilor liniare cu variabile multiple pe un eșantion de populație atât de mic poate genera erori mari. De asemenea, prejudecățile pot influența persoanele intervievate pe astfel de subiecte. În plus, a fost dificil să obținem acces la pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani din România. Pe deasupra, realizarea unei cercetări sociale în timpul stării de urgență și a stării de alertă instituite în România pe timp de pandemie

a reprezentat o provocare. Acest lucru ar putea explica numărul redus de respondenți pentru sondaj. În plus, analiza de conținut a avut unele limitări, cum ar fi nereprezentativitatea eșantionului analizat și subiectivitatea analizei (deoarece analiza de conținut a fost realizată de un singur cercetător).

În ceea ce privește **perspectivele viitoare de cercetare** pe această temă, studiile ulterioare ar trebui să aibă în vedere analiza comportamentului de căutare online a informațiilor despre sănătate în rândul unui eșantion reprezentativ mai mare de pensionari cu vârsta de peste 50 de ani din România în timpul unei crize de sănătate sau a diferitelor tipuri de crize. Studiile prospective ar trebui să se concentreze, de asemenea, asupra analizei diferențelor dintre pensionarii cu vârsta de peste 50 de ani care locuiesc în zonele rurale din România și cei din zonele urbane în ceea ce privește comportamentul de căutare online a informațiilor despre sănătate. În plus, ar fi interesant să se efectueze o analiză de conținut mai amplă, pe un eșantion mai mare și pe mai multe grupuri de Facebook cu pensionari. În acest sens, accesarea grupurilor private de Facebook sau WhatsApp ale pensionarilor ar fi benefică pentru acest tip de analiză de conținut. Cercetările viitoare ar trebui să aibă în vedere, de asemenea, și analiza unor variabile precum utilizarea social-media, informațiile despre sănătate și bunăstarea populației din România.

Reference List

- Agyemang-Duah, W., Arthur-Holmes, F., Peprah, C., Adei, D., & Peprah, P. (2020). Dynamics of health information-seeking behaviour among older adults with very low incomes in Ghana: a qualitative study. *BMC Public Health*, 20(1), 1-13.
- Alhuwail, D., & Abdulsalam, Y. (2019). Assessing Electronic Health Literacy in the State of Kuwait: Survey of Internet Users From an Arab State. *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 21(5), e11174). DOI: 10.2196/11174
- Ali, I. (2020). The COVID-19 Pandemic: Making Sense of Rumor and Fear. *Medical Anthropology. Cross-Cultural Studies in Health and Illness*, 1-4. DOI: 10.1080/01459740.2020.1745481
- Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social media and fake news in the 2016 election. *The Journal Of Economic Perspectives*, 31(2), 211-236. DOI: 10.1257/jep.31.2.211
- Al-Mohaithef, M., & Padhi, B. K. (2020). Determinants of COVID-19 vaccine acceptance in Saudi Arabia: a web-based national survey. *Journal of multidisciplinary healthcare*, 13, 1657.
- Al-Zaman, M. S. (2021). COVID-19-Related Social Media Fake News in India. *Journalism and Media*, 2(1), 100-114. <https://doi.org/10.3390/journalmedia2010007>
- Anderson, S., & Sulistyani, H. D. (2019). Detecting and combating fake news on web 2.0 technology in the 2019 political season Indonesia. *Journal of Social Studies (JSS)*, 15(2), 103-116.
- Apuke, O. D., & Omar, B. (2020). User motivation in fake news sharing during the COVID-19 pandemic: an application of the uses and gratification theory. *Online Information Review*, 45(1), 220-239. <https://doi.org/10.1108/OIR-03-2020-0116>
- Atehortua, N. A., & Patino, S. (2021). COVID-19, a tale of two pandemics: novel COVID-19 and fake news messaging. *Health Promot Int.*, 1-11. DOI: 10.1093/heapro/daaa140
- Austin, L., & Jin, Y. (2016). Social media and crisis communication: Explicating the social-mediated crisis communication model. In *Strategic Communication* (pp. 175-198). Routledge.
- Austin, L., Fisher Liu, B., & Jin, Y. (2012). How audiences seek out crisis information: Exploring the social-mediated crisis communication model. *Journal of applied communication research*, 40(2), 188-207. DOI: 10.1080/00909882.2012.654498

- Baker, S. C., & Watson, B. M. (2020). Investigating the Association Between Internet Health Information Use and Patient Willingness to Communicate With Health Care Providers. *Health Communication*, 35(6), 716-725. DOI: 10.1080/10410236.2019.1584778
- Bakir, V., & McStay, A. (2018). Fake news and the economy of emotions. *Digital Journalism*, 6(2), 87-89.
- Balaban, D. C. (2019). News sharing during the COVID-19 pandemic. *Revista de filosofie aplicată*, 3(summer), 177-188.
- Balaban, D. C., Constantinescu, S., Culic, L., Mustatea, M., & Pavelea, A. (2019). The Role of the Perceived Quality of Information and of the Risk – taking Propensity for News Sharing on Facebook. *Journal of Media Research*, 3(35), 18-28. DOI:10.24193/jmr.35.2
- Bangani, S. (2021). The fake news wave: Academic libraries' battle against misinformation during COVID-19. *The Journal of Academic Librarianship*, 47(5), 102390. DOI: 10.1016/j.acalib.2021.102390
- Bârgăoanu, A. (2018). *#Fakenews: noua cursă a înarmării*. Evrika Publishing.
- Bârgăoanu, A., & Radu, L. (2018). Fake News or Disinformation 2.0? Some Insights into Romanians' Digital Behaviour. *Romanian Journal of European Affairs*, 18(1), 24-38.
- Bârgăoanu, A., Corbu, N., Buturoiu, R. & Durach, F. (2021). Managing the COVID-19 pandemic: predictors of trust in institutions in Romania. *Kybernetes, ahead-of-print*. DOI: 10.1108/K-12-2020-0913
- Bauchner. (2019). Trust in Health Care. *JAMA*, 321(6), 547. DOI: 10.1001/jama.2018.20795
- Bertin, P., Nera, K., & Delouvée, S. (2020). Conspiracy Beliefs, Rejection of Vaccination, and Support for hydroxychloroquine: A Conceptual Replication-Extension in the COVID-19 Pandemic Context. *Front. Psychol.*, 11, 565128. DOI: 10.3389/fpsyg.2020.565128
- Bhattacharjee, A., & Sanford, C. (2006). Influence Processes For Information Technology Acceptance: An Elaboration Likelihood Model. *MIS Quarterly*, 30(4), 805-825. DOI: 10.2307/25148755
- Bruns, A., Harrington, S., & Hurcombe, E. (2020). 'Corona? 5G? or both?': the dynamics of COVID-19/5G conspiracy theories on Facebook. *Media International Australia*, 177(1), 12-29. DOI: 10.1177/1329878X20946113

- Buchanan, T. (2020). Why do people spread false information online? The effects of message and viewer characteristics on self-reported likelihood of sharing social media disinformation. *PLoS ONE*, 15(10), e0239666. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239666>
- Butter, M., & Knight, P. (2020). *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*. Routledge.
- Buturoiu, R., Durach, F., Udrea, G. & Corbu, N. (2017). Third-person Perception and Its Predictors in the Age of Facebook. *Journal of Media Research*, 10(2), 18-36. DOI: 10.24193/jmr.28.2
- Cao, W., Zhang, X., Xu, K. & Wang, Y. (2016). Modeling Online Health Information-Seeking Behavior in China: The Roles of Source Characteristics, Reward Assessment, and Internet Self-Efficacy. *Health Communication*, 31(9), 1105-1114, doi: 10.1080/10410236.2015.1045236.
- Carrieri, V., Madio, L., & Principe, F. (2019). *Vaccine Hesitancy and Fake News: Quasi-experimental. Evidence from Italy*. Department of Economics, University of York.
- Chadwick, A., & Vaccari, C. (2019). *News sharing on UK social media: misinformation, disinformation, and correction*. Loughborough University.
- Chaudhuri, S., Thompson, H., & Demiris, G. (2014). Fall detection devices and their use with older adults: a systematic review. *Journal of geriatric physical therapy (2001)*, 37(4), 178.
- Chelcea, S. (2022). *Metodologia cercetării sociologice: metode cantitative și calitative*. Editura Pro Universitaria.
- Chiang, K.-P., & Jackson, A. (2013). Health literacy and its outcomes: Application and extension of elaboration likelihood model. *International Journal of Healthcare Management*, 6(3), 152-157. DOI: 10.1179/2047971913Y.0000000041
- Chou, W.-Y. S., Oh, A., & Klein, W. M. P. (2018). Addressing Health-Related Misinformation on Social Media. *JAMA*, E1-E2.
- Chung, S.-Y., & Nahm, E.-S. (2015). Testing Reliability and Validity of the eHealth Literacy Scale (eHEALS) for Older Adults Recruited Online. *Comput Inform Nurs.*, 33(4), 150-156. DOI: 10.1097/CIN.0000000000000146
- Clayton, K., Blair, S., Busam, J. A., Forstner, S., Glance, J., Green, G., . . . Nyhan, B. (2019). Real Solutions for fake news? Measuring the effectiveness of general warnings and fact-check tags in reducing belief in false stories on social media. *Political Behavior*. DOI: 10.1007/s11109-019-09533-0

- Colliander, J. (2019). “This is fake news”: Investigating the role of conformity to other user’s views when commenting on and spreading disinformation in social media. *Computers in Human Behavior*, 97, 202-215.
- Coman, M. A., Forray, A. I., Van den Broucke, S., & Chereches, R. M. (2022). Measuring Health Literacy in Romania: Validation of the HLS-EU-Q16 Survey Questionnaire. *International Journal of Public Health*, 67, 1604272, DOI: 10.3389/ijph.2022.1604272.
- Constantinou, M., Kagialis, A., & Karekla, M. (2020). COVID-19 Scientific Facts vs Conspiracy Theorie: 0-1: Science to convince even highly educated individuals. *Current Psychology*. doi:<https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-33972/v1>
- Corbu, N., Boțan, M. d. I., Buturoiu, R., & Dumitrache, A. (2020). Patterns of digital behaviour on instant messaging platforms. WhatsApp uses among young people from Romania. *Romanian Journal of European Affairs*, 20(2), 62-78.
- Corbu, N., Negrea-Busuioc, E., Udrea, G., & Radu, L. (2021). Romanians’ willingness to comply with restrictive measures during the COVID-19 pandemic: evidence from an online survey. *Journal of Applied Communication Research*, 49(4), 369-386. DOI: 10.1080/00909882.2021.1912378
- Corbu, N., Oprea, D.-A., & Frunzaru, V. (2021). Romanian Adolescents, Fake News, and the Third-person Effect: A Cross-sectional Study, *Journal of Children and Media*. DOI: 10.1080/17482798.2021.1992460
- Corbu, N., Oprea, D.-A., Negrea-Busuioc, E., & Radu, L. (2020). ‘They can’t fool me, but they can fool the others!’ Third person effect and fake news detection. *European Journal of Communication*, 1-16. DOI: 00r.g1/107.171/0772/60726372321321020990033686
- Dale, J. G., Lüthi, A., Fundingsland Skaraas, B., Rundereim, T., & Dale, B. (2020). Testing Measurement Properties of the Norwegian Version of Electronic Health Literacy Scale (eHEALS) in a Group of Day Surgery Patients. *Journal of multidisciplinary healthcare*, 13, 241–247. DOI: 10.2147/JMDH.S242985.
- Daradkeh, M. (2022). Analyzing Sentiments and Diffusion Characteristics of COVID-19 Vaccine Misinformation Topics in Social Media: A Data Analytics Framework. *International Journal of Business Analytics (IJBAN)*, 9(3), 1-22. <http://doi.org/10.4018/IJBAN.292056>

- Davies, W. (2020). What's wrong with WhatsApp. *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/technology/2020/jul/02/whatsapp-groups-conspiracy-theories-disinformation-democracy>
- Dentzel, Z. (2013). How the Internet Has Changed Everyday Life. In *Ch@nge: 19 Key Essays on How the Internet Is Changing Our Lives*. BBVA.
- Dhoju, S., Main Uddin Rony, M., Ashad Kabir, M., & Hassan, N. (2019, May). Differences in health news from reliable and unreliable media. In *Companion Proceedings of The 2019 World Wide Web Conference* (pp. 981-987).
- Douglas, K. M., Sutton, R. M., & Cichocka, A. (2017). The psychology of conspiracy theories. *Current Directions in Psychological Science*, 26(6), 538-542.
<https://doi.org/10.1177/0963721417718261>
- Duffy, A., Tandoc, E., & Ling, R. (2019). Too good to be true, too good not to share: the social utility of fake news. *Information, Communication & Society*.
<https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1623904>
- Durach, F., Bârgăoanu, A. & Nastasiu, C. (2020). Tackling Disinformation: EU Regulation of the Digital Space. *Romanian Journal of European Affairs*, 20(1).
<https://ssrn.com/abstract=3650780>
- Durach, F., Buturoiu, R., Craiu, D., Cazacu, C., & Bârgăoanu, A. (2022). Crisis of confidence in vaccination and the role of social media. *European Journal of Paediatric Neurology*, 36, 84-92. DOI: 10.1016/j.ejpn.2021.12.009
- Dutta-Bergman, M. J. (2004). Interpersonal communication after 9/11 via telephone and internet: A theory of channel complementarity. *New media & society*, 6(5), 659-673.
- Dutta-Bergman, M. J. (2006). Community participation and Internet use after September 11: Complementarity in channel consumption. *Journal of computer-mediated communication*, 11(2), 469-484.
- Eysenbach, G. (2001). What is e-health? *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 3(2), e20. DOI: 10.2196/jmir.3.2.e20
- Eysenbach, G. (2008). *Credibility of health information and digital media: New perspectives and implications for youth* (pp. 123-154). MacArthur Foundation Digital Media and Learning Initiative.
- Fârte, G. I., & Obadă, D. R. (2021). The Effects of Fake News on Consumers' Brand Trust. *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, 23(3), 47-61.
- Fernández-Torres, M. a. J. s., Almansa-Martínez, A., & Chamizo-Sánchez, R. o. (2021). Infodemic and Fake News in Spain during the COVID-19 Pandemic. *International*

- Journal of Environmental Research and Public Health*, 18, 1781.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18041781>
- Fogg, B. J. (2003). *Persuasive Technology: Using Computers to Change What We Think and Do*. Morgan Kaufmann Publishers.
- Gagliardone, I., Diepeveen, S., Findlay, K., Olaniran, S., Pohjonen, M., & Tallam, E. (2021). Demystifying the COVID-19 Infodemic: Conspiracies, Context, and the Agency of Users. *Social Media + Society*, 7(3). <https://doi.org/10.1177/20563051211044233>
- Georgiou, N., Delfabbro, P., & Balzan, R. (2020). COVID-19-related conspiracy beliefs and their relationship with perceived T stress and pre-existing conspiracy beliefs. *Personality and Individual Differences*, 166, 110201.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110201>
- Gorski, D. H. (2019). Cancer Quackery and Fake News: Targeting the Most Vulnerable. In E. Bernicker (Ed.), *Cancer and Society*. Springer.
- Griffith, E. E., Nolder, C. J., & Petty, R. E. (2018). The Elaboration Likelihood Model: A Meta-Theory for Synthesizing Auditor Judgment and Decision-Making Research. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 37(4), 169–186.
- Harsin, J. (2018). A critical guide to fake news: from comedy to tragedy. *Pouvoirs*, 164, 99–119. <https://doi.org/10.3917/pouv.164.0099>
- Hesse, B. W., Nelson, D. E., Kreps, G. L., Croyle, R. T., Arora, N. K., Rimer, B. K., & Viswanath, K. (2005). Trust and sources of health information: the impact of the Internet and its implications for health care providers: findings from the first Health Information National Trends Survey. *Archives of internal medicine*, 165(22), 2618–2624. <https://doi.org/10.1001/archinte.165.22.2618>
- Hovland, C. I., Janis, I. L., & Kelley, H. H. (1953). *Communication and persuasion*. Yale University Press.
- Jamison, A. M., Broniatouski, D. A., & Quinn, S. C. (2019). Malicious Actors o Twitter: A Guide for Public Health Researchers. *American Journal of Public Health*, 109(5), 688-692.
- Janz, N. K., & Becker, M. H. (1984). The health belief model: A decade later. *Health education quarterly*, 11(1), 1-47.
- Jolley, D., & Paterson, J. L. (2020). Pylons ablaze: Examining the role of 5G COVID-19 conspiracy beliefs and support for violence. *British Journal of Social Psychology*, 59, 628-640. DOI: 10.1111/bjso.12394

- Jost, P. J., Pünder, J., & Schulze-Lohoff, I. (2020). Fake news - Does perception matter more than the truth? *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 85, 101513.
- Keselman, A., Smith, C. A., Murcko, A. C., & Kaufman, D. R. (2019). Evaluating the Quality of Health Information in a Changing Digital Ecosystem. *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 21(2), e11129. DOI: 10.2196/11129
- Kim, S., & Kim, S. (2020). The Crisis of Public Health and Infodemic: Analyzing Belief Structure of Fake News about COVID-19 Pandemic. *Sustainability*, 12, 9904.
- Kouzy, R., Jaoude, J. A., Kraitem, A., Alam, M. B. E., Karam, B., Adib, E., . . . Baddour, K. (2020). COVID-19 Goes Viral: Quantifying the COVID-19 Misinformation Epidemic on Twitter. *Cureus*, 12(3), e7255. DOI: 10.7759/cureus.7255
- Krishna, A., & Thompson, T. L. (2019). Misinformation About Health: A Review of Health Communication and Misinformation Scholarship. *American Behavioral Scientist*, 1-17.
- Laato, S., Islam, A. K. M. N., Islam, M. N., & Whelan, E. (2020). Why do People Share Misinformation during the COVID-19 Pandemic? *European Journal of Information Systems*. DOI: 10.1080/0960085X.2020.1770632
- Lalazaryan, A., & Zare-Farashbandi, F. (2014). A Review of models and theories of health information seeking behavior. *International Journal of Health System and Disaster Management*, 2(4), 193-203. DOI: 10.4103/2347-9019.144371
- Lam, M. K., & Lam, L. T. (2012). Health information-seeking behaviour on the Internet and health literacy among older Australians. *Electronic journal of health informatics*.
- Lazer, D. M. J., Baum, M. A., Benkler, Y., Berinsky, A. J., Greenhill, K. M., Menczer, F., . . . Zittrain, J. L. (2018). The science of fake news. *Science*, 359(6380), 1094-1096.
- Lee, S. Y., Choi, J., & Noh, G. Y. (2016). Factors Influencing Health-Related Internet Activities and Their Outcomes. *Journal of health communication*, 21(11), 1179–1186. <https://doi.org/10.1080/10810730.2016.1236853>
- Lee, J., & Tak, S. H. (2022). Factors associated with eHealth literacy focusing on digital literacy components: A cross-sectional study of middle-aged adults in South Korea. *Digital health*, 8, 20552076221102765. <https://doi.org/10.1177/20552076221102765>
- Lekamwasam, R., & Lekamwasam, S. (2020). Effects of COVID-19 pandemic on health and wellbeing of older people: a comprehensive review. *Annals of geriatric medicine and research*, 24(3), 166.

- Li, J., Theng, Y. L., Foo, S. (2016). Predictors of online health information seeking behavior: Changes between 2002 and 2012. *Health Informatics Journal*, 22(4), 804–814. DOI: 10.1177/1460458215595851
- Linden, S. V. D., Roozenbeek, J., & Compton, J. (2020). Inoculating Against Fake News About COVID-19. *Frontiers in Psychology*, 11(566790). DOI: 10.3389/fpsyg.2020.566790
- Longo, D. R., Ge, B., Radina, M. E., Greiner, A., Williams, C. D., Longo, G. S., . . . Lopez, D. S.-. (2009). Understanding breast-cancer patients' perceptions: Health information-seeking behaviour and passive information receipt. *Journal of Communication in Healthcare*, 2(2), 184-206. DOI: 10.1179/cih.2009.2.2.184
- Longo, D. R., Schubert, S. L., Wright, B. A., LeMaster, J., Williams, C. D., & Clore, J. N. (2010). Health information seeking, receipt, and use in diabetes self-management. *Ann Fam Med*, 8(4), 334-340. DOI: 10.1370/afm.1115
- Magsamen-Conrad, K., Dillon, J. M., Billotte Verhoff, C., & Faulkner, S. L. (2019). Online health-information seeking among older populations: Family influences and the role of the medical professional. *Health communication*, 34(8), 859-871.
- Marinescu, V. (2020). Challenges of Online Health Information for Romanian seniors. *Anthropological Researches and Studies*, 10, 9-18. DOI: 10.26758/10.1.2
- Marwick, A. E. (2018). Why do people share fake news? A sociotechnical model of media effects. *Georgetown Law Technology Review*, 2, 474-512.
- McKenzie-McHarg, A. (2020). Conceptual history and Conspiracy theory. In M. Butter & P. Knight (Eds.), *Routledge Handbook of Conspiracy Theories* (pp. 16-27). Routledge.
- Melchior, C. & Oliveira, M. (2021). Health-related fake news on social media platforms: A systematic literature review. *New Media & Society*, 24(6), 1500-1522. DOI: 10.1177/14614448211038762
- Mian, A., & Khan, S. (2020). COVID-19: the spread of misinformation. *BMC Medicine*, 18(89). <https://doi.org/10.1186/s12916-020-01556-3>
- Moscadelli, A., Albora, G., Biamonte, M. A., Giorgetti, D., Innocenzio, M., Paoli, S., . . . Bonaccorsi, G. (2020). Fake News and Covid-19 in Italy: Results of a Quantitative Observational Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 5850. DOI: 10.3390/ijerph17165850
- Mosinzova, V., Fabian, B., Ermakova, T., & Baumann, A. (2019). Fake News, Conspiracies and Myth Debunking in Social Media – A Literature Survey Across Disciplines. *SSRN Electronic Journal*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3328022>

- Nayar, K. R., Sadasivan, L., Shaffi, M., Vijayan, B., & Rao, A. P. (2020). Social Media Messages Related to COVID-19: A Content Analysis. *SSRN Electronic Journal*.
- Niemelä, R., Huotari, M. L., & Kortelainen, T. (2012). Enactment and use of information and the media among older adults. *Library & Information Science Research*, 34(3), 212-219.
- Norman, C. D., & Skinner, H. A. (2006a). eHEALS: The eHealth Literacy Scale. *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 8(4), e27.
- Norman, C. D., & Skinner, H. A. (2006b). eHealth Literacy: Essential Skills for Consumer Health in a Networked World. *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 8(3), e9.
- O'Connor, C. M. (2019). Heart Failure Fake News: How do we distinguish the truth? *JACC: Heart Failure*, 7(4). DOI: 10.1016/j.jchf.2019.02.004
- O'Keefe, D. J. (2002). *Persuasion: Theory and research*. SAGE.
- Obiała, J., Obiała, K., Manczak, M., Owoca, J., & Olszewski, R. (2021). COVID-19 misinformation: Accuracy of articles about COVID-19 prevention mostly shared on social media. *Health Policy and Technology*, 10, 182-186.
- Oprea, B. (2021). *Fake news și dezinformare online: recunoaște și verifică. Manual pentru toți utilizatorii de internet*. Polirom.
- Osatuyi, B., & Hughes, J. (2018, January). A tale of two internet news platforms-real vs. fake: An elaboration likelihood model perspective. In *Proceedings of the 51st Hawaii International Conference on System Sciences*.
- Palsdottir, A. (2012). Elderly peoples' information behaviour: accepting support from relatives. *Libri*, 62(2), 135-144.
- Papakyriakopoulos, O., Serrano, J. C. M., & Hegelich, S. (2020). The spread of COVID-19 conspiracy theories on social media and the effect of content moderation. *The Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 1(Special Issue on COVID-19 and Misinformation). <https://doi.org/10.37016/mr-2020-034>
- Park, A., Bowling, J., Shaw, G. J., Li, C., & Chen, S. (2019). Adopting Social Media for Improving Health: Opportunities and Challenges. *N C Med J*, 80(4), 240-243.
- Pehlivanoglu, D., Lighthall, N. R., Lin, T., Chi, K.J., Polk, R., Perez, E., Cahill, B. S., & Ebner, N. C. (2022). Aging in an “infodemic”: The role of analytical reasoning, affect, and news consumption frequency on news veracity detection. *Journal of Experimental Psychology: Applied*. DOI: 10.1037/xap0000426

- Pennycook, G., McPhetres, J., Zhang, Y., Lu, J. G., & Rand, D. G. (2020). Fighting COVID-19 misinformation on social media: Experimental evidence for a scalable accuracy-nudge intervention. *Psychological science*, 31(7), 770-780.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986a). *Communication and Persuasion. Central and Peripheral Routes to Attitude Change*. Springer-Verlag New York Inc.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986b). The Elaboration Likelihood Model of Persuasion. *Advances in Experimental Social Psychology*, 19.
- Pierre, J. M. (2020). Mistrust and Misinformation: A Two-Component, Socio-Epistemic Model of Belief in Conspiracy Theories. *Journal of Social and Political Psychology*, 8(2), 617-641. <https://doi.org/10.5964/jspp.v8i2.1362>
- Prooijen, J.-W. v., Klein, O., & Đorđević, J. M. e. (2020). Social-cognitive processes underlying belief in conspiracy theories. In M. Butter & P. Knight (Eds.), *Handbook of Conspiracy Theories* (pp. 168-180). Routledge.
- Pulido, C. M., Ruiz-Eugenio, L., Redondo-Sama, G., & Villarejo-Carballido, B. (2020). A New Application of Social Impact in Social Media for Overcoming Fake News in Health. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 1-15. DOI:10.3390/ijerph17072430
- Qiu, J., Shen, B., Zhao, M., Wang, Z., Xie, B., & Xu, Y. (2020). A nationwide survey of psychological distress among Chinese people in the COVID-19 epidemic: implications and policy recommendations. *General Psychiatry*, 33, e100213. DOI: 10.1136/gpsych-2020-100213
- Reddick, C. G. (2009). The Internet, Health Information, and Managing Health: An Examination of Boomers and Seniors. In J. Tan (Eds.), *Medical Informatics: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (pp. 1495-1513). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-60566-050-9.ch114>
- Robledo, I., & Jankovic, J. (2017). Media Hype: Patient and Scientific Perspectives on Misleading Medical News. *Movement Disorders*, 00(00), 1-5. DOI: 10.1002/mds.26993
- Rochlin, N. (2017). Fake news: Belief in post-truth. *Library Hi Tech*, 35(3), 386-392.
- Saied, S. M., Saied, E. M., & Abdo, S. A. E. F. (2021). Vaccine hesitancy: Beliefs and barriers associated with COVID-19 vaccination among Egyptian medical students. *Journal of Medical Virology*, 93(7), 4280-4291. DOI: 10.1002/jmv.26910
- Schwitzer, G. (2017). Pollution of health news. *the BMJ*, 365(j1262). DOI: 10.1136/bmj.j1262

- Sederholm, T., Jääskeläinen, P., & Huhtinen, A. (2021). Coronavirus as a Rhizome: The Pandemic of Disinformation. *International Journal of Cyber Warfare and Terrorism (IJCWT)*, 11(2), 43-55. DOI: 10.4018/IJCWT.2021040104
- Shahsavari, S., Tangherlini, T. R., Holur, P., & Roychowdhury, V. (2020). CONSPIRACY IN THE TIME OF CORONA: AUTOMATIC DETECTION OF COVID-19 CONSPIRACY THEORIES IN SOCIAL MEDIA AND THE NEWS. *J Comput Soc Sci.*, 1-39. DOI: 10.1007/s42001-020-00086-5
- Shu, K. (Eds.), Wang, S. (Eds.), Lee, D. (Eds.), & Liu, H. (Eds.). (2020). Disinformation, Misinformation, and Fake News in Social Media. Emerging Research Challenges and Opportunities. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-42699-6>
- Sindermann, C., Elhai, J. D., Moshagen, M., & Montag, C. (2020). Age, gender, personality, ideological attitudes and individual differences in a person's news spectrum: how many and who might be prone to “filter bubbles” and “echo chambers” online? *Heliyon*, 6, e03214.
- Ștefăniță, O., Corbu, N., & Buturoiu, R. (2018). Fake News and the Third-Person Effect: They are More Influenced than Me and You. *Journal of Media Research*, 11(3). DOI: 10.24193/jmr.32.1
- Stellefson, M. L., Shuster, J. J., Chaney, B. H., Paige, S. R., Alber, J. M., Chaney, J. D., & Sriram, P. S. (2018). Web-based Health Information Seeking and eHealth Literacy among Patients Living with Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD). *Health communication*, 33(12), 1410–1424. <https://doi.org/10.1080/10410236.2017.1353868>
- Sun, Y., Zhang, Y., Gwizdka, J., & Trace, C. B. (2019). Consumer Evaluation of the Quality of Online Health Information: Systematic Literature Review of Relevant Criteria and Indicators. *JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH*, 21(5), e12522. DOI: 10.2196/12522
- Sunstein, C. R., & Vermeule, A. (2009). Conspiracy theories: Causes and Cures. *Journal of Political Philosophy*, 17(2), 202-227.
- Sykes, D. L., Faruqi, S., Holdsworth, L., & Crooks, M. G. (2021). Impact of COVID-19 on COPD and asthma admissions, and the pandemic from a patient's perspective. *Erj Open Research*, 7(1).
- Tandoc, E. C., Jenkins, J., & Craft, S. (2019). Fake News as a Critical Incident in Journalism. *Journalism Practice*, 13(6), 673-689. DOI: 10.1080/17512786.2018.1562958

- Tandoc, E. C., Lim, Z. W., & Ling, R. (2017). Defining 'Fake News': A typology of scholarly definitions. *Digital Journalism*, 6(2), 137–153.
<https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1360143>
- Tucker, J. A., Guess, A., Barberá, P., Vaccari, C., Siegel, A., Sanovich, S., ... & Nyhan, B. (2018). Social media, political polarization, and political disinformation: A review of the scientific literature. *Political polarization, and political disinformation: a review of the scientific literature (March 19, 2018)*.
- Umeogu, B. (2012). Source Credibility: A Philosophical Analysis. *Open Journal of Philosophy*, 2(2), 112-115. <http://dx.doi.org/10.4236/ojpp.2012.22017>
- Van den Broucke, S. (2020). Why health promotion matters to the COVID-19 pandemic, and vice versa. *Health promotion international*, 35(2), 181-186.
- Van Dijck, J., Poell, T., & Waal, M. D. (2018). *The Platform Society. PUBLIC VALUES IN A CONNECTIVE WORLD*. Oxford University Press.
- Vargo, C. J., Guo, L., & Amazeen, M. A. (2018). The agenda-setting power of fake news: A big data analysis of the online media landscape from 2014 to 2016. *New media & society*, 20(5), 2028-2049.
- Vasu, N., Ang, B., Teo, T. A., Jayakumar, S., Raizal, M., & Ahuja, J. (2018). *Fake news: National security in the post-truth era*. S. Rajaratnam School of International Studies.
- Verstraete, M., Bambauer, D. E., & Bambauer, J. R. (2017). Identifying and Countering FAKE NEWS. *Arizona Legal Studies Discussion Paper*(17-15).
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3007971>
- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking. *FirstDraft*.
<https://firstdraftnews.org/research/>
- Waszak, P. M., Kasprzycka-Waszak, W., & Kubanek, A. (2018). The spread of medical fake news in social media – the pilot quantitative study. *Health Policy and Technology*, 7(2), 115-118. DOI: 10.1016/j.hlpt.2018.03.002
- Weber, W., Reinhardt, A., & Rossmann, C. (2020). Lifestyle segmentation to explain the online health information-seeking behavior of older adults: Representative telephone survey. *Journal of medical Internet research*, 22(6), e15099.
- Wong F.H.C., Liu T., Leung D.K.Y., Zhang A.Y., Au W.S.H., Kwok W.W., Shum A.K.Y., Wong G.H.Y., Lum T.Y. (2021). Consuming Information Related to COVID-19 on Social Media Among Older Adults and Its Association With Anxiety, Social Trust in

- Information, and COVID-Safe Behaviors: Cross-sectional Telephone Survey. *Journal of Medical Internet Research*, 23(2), e26570. DOI: 10.2196/26570
- Wu, D., & Li, Y. (2016). Online health information seeking behaviors among Chinese elderly. *Library & Information Science Research*, 38, 272-279. DOI: 10.1016/j.lisr.2016.08.011
- Zhang, X., & Ghorbani, A. A. (2019). An overview of online fake news: Characterization, detection, and discussion. *Information Processing and Management*, 57(2). DOI: 10.1016/j.ipm.2019.03.004
- Zhang, X., & Zhou, S. (2018). Clicking Health Risk Messages on Social Media: Moderated Mediation Paths Through Perceived Threat, Perceived Efficacy, and Fear Arousal. *Health Communication*. DOI: 10.1080/10410236.2018.1489202